

Tomasz Hoffmann

Politechnika Koszalińska

Zmiany uwarunkowań polityki spójności Unii Europejskiej w latach 2014–2020 ze szczególnym uwzględnieniem Polski

Słowa kluczowe: polityka spójności, fundusze strukturalne, budżet Unii Europejskiej, wyrównywanie dysproporcji regionalnych

Wprowadzenie

W literaturze przedmiotu pojęcia „polityka spójności” używa się zamiennie z terminami „polityka strukturalna” oraz „polityka regionalna”, przy czym te trzy polityki mają za przedmiot w przybliżeniu tę samą tematykę¹. Polityka strukturalna akcentuje silne związki działalności gospodarczej z podnoszeniem efektywności gospodarowania, dostosowaniem struktury gospodarki narodowej do wymagań konkurencyjności międzynarodowej. Polityka regionalna i polityka spójności akcentują silne więzy z optymalnym zróżnicowaniem poziomów rozwoju regionalnego².

Można zatem przyjąć, że polityki te mają różne cele, aczkolwiek te same instrumenty na szczeblu wspólnotowym, którym są fundusze strukturalne. A. Ryszkiewicz uważa jednak, że termin „polityka spójności” jest najszerszy, a zatem mieści się w niej polityka strukturalna i regionalna³. Wobec tego w artykule będę posługiwał się terminem „polityka spójności”.

Polityka spójności co pewien czas jest poddawana nowym przeobrażeniom, co jest zdeterminowane przez mechanizm wieloletnich ram finansowych, który swoje źródło ma w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Wprowadzane zmiany w poszczególnych perspektywach finansowych są efektem wdrażania nowego procesu decyzyjnego

¹ J. Borowiec, K. Wilk, *Integracja europejska*, Wrocław 2005, s. 410; M. Keating, *Is there Regional level of Government in Europe?*, [w:] P. Le Gales, Ch. Lequense, *Regions in Europe*, London-New York 1998, s. 13–18; I. Pietrzyk, *Sterowanie rozwojem regionalnym we Francji*, Warszawa 1992, s. 8–15; J. Stacharska-Targosz, J. Szostak, *Finansowanie rozwoju regionalnego*, Poznań 2007.

² Zob. J. Ładysz, *Polityka strukturalna Polski w warunkach integracji europejskiej*, Wrocław 2007, s. 126–127.

³ A. Ryszkiewicz, *Od konwergencji do spójności i efektywności. Podstawy teoretyczne polityki spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej Unii Europejskiej*, Warszawa 2013, s. 5–35.

go opartego na zasadzie *multi level governance*⁴. Wynikają one po części także z reakcji na obecne zagrożenia, z którymi muszą zmierzyć się poszczególne państwa członkowskie Unii Europejskiej. Z jednej strony są one uwarunkowane postępującym kryzysem gospodarczym, z drugiej chodzi o większą efektywność wydatkowania środków publicznych. Nowe regulacje wprowadzające modyfikacje w perspektywie finansowej obejmującej lata 2014–2020 mają zatem adaptować Unię Europejską i jej państwa członkowskie do zachodzących tendencji gospodarczych, społecznych oraz politycznych.

Zasadniczym celem badawczym niniejszego artykułu jest zaprezentowanie istoty polityki spójności, a także jej instrumentów, które będą wdrażane w Polsce w nowej perspektywie finansowej. Problemem badawczym jest określenie roli i znaczenia Polski w ramach nowego paradygmatu polityki spójności, realizowanego w latach 2014–2020.

Zakładam hipotezę, że mimo wielu trudności finansowych, przed jakimi stanęła Unia Europejska, Polsce udało się wynegocjować znaczące wsparcie finansowe w kolejnej perspektywie finansowej, natomiast cały czas nie wiadomo, jakie działania należy podjąć, aby zreformować politykę rozwojową, oraz w którym kierunku ma ona zmierzać, bacząc na obecne tendencje gospodarcze i polityczne. Co prawda istnieją pewne scenariusze rozwoju tej polityki, jednak na razie nie są one imputowane do rzeczywistości społeczno-gospodarczej.

W dalszych częściach artykułu przedmiotowe założenia będą weryfikowane za pomocą odpowiednich metod badawczych charakterystycznych dla nauk społecznych, w tym nauk o polityce.

Uwarunkowania polityki spójności w latach 2014–2020

Unia Europejska w nowej perspektywie finansowej początkowo chciała przeznaczyć 376 mld euro na pomoc w ramach polityki spójności dla państw członkowskich⁵. W tym celu przyjęto pakiet rozporządzeń, które zakładały, że na żaden kraj nie może przypaść więcej środków niż 2,5 procent jego PKB⁶. Ponadto wprowadzono wiele nowych zasad, które w tej chwili są uszczegóławiane. Od samego początku zakładano, że nowa polityka spójności będzie nakierowana na wspieranie innowacyjności⁷ i ochronę klimatu⁸.

Założono, że realizowane będą cele zawarte w dokumencie Europa 2020⁹. Choć niektórzy politycy dość sceptycznie podchodzili do nowej polityki kohezyjnej, twierdząc,

⁴ W procesie tym zagazowanych jest wiele podmiotów zarówno instytucji unijnych, jak i pozaunijnych (np. organizacje pozarządowe, podmioty doradcze).

⁵ A. Roznoch, *Podstawowe problemy polityki spójności w Unii Europejskiej po roku 2013*, [w:] E. Pancer-Cybulska, E. Szostak, *Dziś i jutro polityki spójności w Unii Europejskiej*, Wrocław 2012, s. 180–181.

⁶ http://wyborcza.pl/1,91446,10361170,UE__376_mld_euro_na_realizacje_polityki_spojnosci.html (dostęp: 29.09.2011).

⁷ Chodzi o wsparcie edukacji i szkolnictwa w ramach Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój (POWER).

⁸ M. Piotrowski, P. Skwirowski, *Najtrudniejsza batalia o budżet*, „Gazeta Wyborcza” z dnia 21.04.2011, s. 12.

⁹ http://ec.europa.eu/europe2020/index_pl.htm (dostęp: 29.09.2011).

że jest ona typowym rozdawnictwem politycznym, to komisarz Jerzy Lewandowski chciał na nią przeznaczyć 1/3 środków i ukazać jej nowe możliwości i oblicze. Chodziło o przedstawienie faktu, że kraje Europy Środkowo-Wschodniej nadal potrzebują silnego zastrzyku finansowego. Komisarz argumentował przy tym, że polskie regiony cały czas kwalifikują się do wsparcia w ramach celu 1. polityki regionalnej¹⁰.

Na to z kolei nie zgadzały się państwa będące płatnikami netto do budżetu Unii Europejskiej. Twierdziły, że założenia komisarza są nierealistyczne, a nowy budżet co najwyżej powinien być zamrożony na poziomie wartości z 2013 roku skorygowanych o inflację¹¹. Negocjacje budżetowe trwały w okresie prezydencji sprawowanej przez Polskę. Przedstawiciele naszego kraju przyjęli strategię omawiania budżetu po kawalku, od kwestii najmniej kontrowersyjnych do budzących znacznie większe emocje. Polska podczas prezydencji była świadoma, że nie dokończy tych negocjacji, dlatego zastosowała taki typ negocjacyjny¹².

Politycy różnych opcji parlamentarnych, a także eurodeputowani zaangażowani w dyskusję nad środkami unijnymi w kolejnym okresie programowania debatowali, jak będzie wyglądać finansowanie projektów unijnych. Niektórzy twierdzili, że w obliczu wielkiego kryzysu finansowego Polska może otrzymać mniej środków niż obecnie.

Za drastycznym obciążeniem środków unijnych i wprowadzeniem radykalnych zmian optowały przede wszystkim: Francja, Niemcy, Wielka Brytania, Austria, Dania, Finlandia, Włochy, Holandia oraz Szwecja¹³. W związku z tym rozpoczęła się dość intensywna debata dotycząca przyszłości polityki spójności. Wzięli w niej udział przedstawiciele państw członkowskich, Parlamentu Europejskiego, Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej, Komitetu Regionów oraz przedstawiciele samych regionów i organizacji pozarządowych¹⁴. W jej wyniku w 2009 roku Parlament Europejski podjął rezolucję, w której podkreślił potrzebę ewolucji polityki spójności w kontekście wyzwań globalnych i regionalnych¹⁵.

Podobne stanowisko w tej sprawie zajął Komitet Regionów¹⁶, a także inne agendy zajmujące się definiowaniem i wdrażaniem rozwoju regionalnego¹⁷. Debata dotycząca przyszłości polityki spójności toczyła się swoim torem na przełomie 2010 i 2011 roku. Wnioski z przeprowadzonych dyskusji zawierały znaczące ustalenia dla przyszłości strategii rozwoju Unii Europejskiej do 2020 roku, która wpisywała się w Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej¹⁸.

¹⁰ M. Piotrowski, P. Skwirowski, *op. cit.*

¹¹ T. Bielecki, *Unia ma projekt budżetu*, „Gazeta Wyborcza” z 30.06.2011, s. 12. Zob. też. J. Pawlicki, *Jaki będzie nowy budżet Unii?*, „Gazeta Wyborcza” z 2.07.2011, s. 27.

¹² J. Pawlicki, *Budżet w cieniu kryzysu*, „Gazeta Wyborcza” z 12.09.2011, s. 30.

¹³ *Niepewne pieniądze dla Polski z Unii Europejskiej*, „Dziennik Gazeta Prawna” z 13.09.2011, s. A5.

¹⁴ *Jaka polityka spójności po roku 2013?*, red. M. Klamut, E. Szostak, Wrocław 2010, s. 3–4.

¹⁵ Szerzej: P. Samecki, *Dokument kierunkowy dotyczący przyszłej polityki spójności*, grudzień 2009, s. 2–3.

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ *Jaka polityka spójności po roku 2013...*, s. 11.

¹⁸ W szczególności chodziło o art. 175 TFUE, który mówi, iż państwa członkowskie prowadzą politykę gospodarczą, która zmierza do osiągnięcia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej. Chodzi

W październiku 2011 roku Komisja Europejska oficjalnie przedstawiła projekt nowej polityki spójności¹⁹. Po raz pierwszy w historii polityki spójności wprowadzono element wspólnego programowania dla Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego²⁰.

W nowych regulacjach przyjęto też, że Bruksela będzie karać obniżeniem środków unijnych te kraje, które przekroczyły deficyt budżetowy i dług publiczny. Nie wszystkie kraje będą jednak tak samo traktowane. Wzbudzało to pewne kontrowersje, w polityce spójności bowiem wprowadzono element nierówności. Sytuację tę chciała wykorzystać Polska, by zanegować owe propozycje.

Komisja Europejska zapowiedziała wprowadzenie zmian w postaci utworzenia jednego okienka, w którym można będzie złożyć wniosek aplikacyjny i wniosek o płatność²¹. Ponadto, zdaniem urzędników unijnych, skrócone miały być terminy przechowywania dokumentów i ich archiwizowania.

Zapowiedziano również zwiększenie instrumentów inżynierii finansowej o preferencyjne kredyty. Założono, że z tych kredytów będzie można zrealizować właściwie każde przedsięwzięcie²². Stopa współfinansowania w wypadku polskich regionów miała wynieść 80%²³. Pozostałe regiony bardziej rozwinięte mogły liczyć na 60% dofinansowania i 50% te, które mają najwyższe wskaźniki dobrobytu. Komisja zaproponowała, aby w nowej perspektywie finansowej podatek od wartości dodanej, niezależnie od konstelacji prawnej, był kosztem niekwalifikowanym²⁴. W wyniku ustaleń politycznych zrezygnowano jednak z tego postulatu.

Z czasem zaczęło okazywać się, że Bruksela chce wykorzystać pieniądze z tzw. kopert narodowych. Zapisy takie znalazły się w dokumencie powołującym do życia Fundusz Infrastrukturalny — *Connecting Europe Facility*. Celem istnienia tego funduszu jest wzmocnienie sieci transportowo-komunikacyjnej poprzez rozbudowę infrastruktury transportowej, połączeń energetycznych oraz rozwiązań z zakresu technologii informacyjno-komunikacyjnych. Fundusz ten ma być zarządzany przez Komisję Europejską²⁵,

o zmniejszeniu dysproporcji w rozwoju różnych regionów. Zob. *Prawo Unii Europejskiej z wprowadzeniem. Traktat z Lizbony*, Warszawa 2010, s. 154–155, 165, 279.

¹⁹ Wniosek w sprawie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady, ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, objętych zakresem Wspólnych ram strategicznych oraz ustanawiającego wspólne przepisy i uchylającego Rozporządzenie nr 1083/2006.

²⁰ Szerzej: S. Dłuski, *Zmiany w systemie realizacji polityki spójności w perspektywie finansowej 2014–2020*, „Przegląd Europejski” 2013, nr 2, s. 74; A. Roznoch, *op. cit.*, s. 185.

²¹ Zastosowanie tego rozwiązania zależy jednak od możliwości informatycznych krajów Unii Europejskiej.

²² Obecnie tylko Goplana z Wielkopolski pożyczyla z inicjatywy Jessica środki na miejski projekt rewitalizacyjny i chce budować galerię handlową.

²³ Oprócz Warszawy.

²⁴ A. Osiecki, *Zmiany zapowiedziane przez Brukselę*, „Rzeczpospolita” z 27.10.2011, s. FII.

²⁵ http://www.mrr.gov.pl/aktualnosci/rozwoj_regionalny/Strony/propozycjekomisjieuropiejskiejwsprawiewieloletnichramfinansowych17092011.aspx (dostęp: 19.10.2011).

która założyła, że w kolejnej perspektywie finansowej wyda 50 mld euro na infrastrukturę transportową, energetyczną i informatyczną²⁶.

Założenia polityki spójności dla Polski

Założenia polityki spójności dość szeroko odwoływały się do strategii Europa 2020, w której wyznaczono pięć celów, do jakich miała odwoływać się polityka pomocowa. Wprowadzono Wspólne Ramy Strategiczne, których celem jest promowanie harmonijnego, wyrównanego i zrównoważonego rozwoju Unii Europejskiej poprzez wskazywanie kierunku strategicznego dla procesu programowania. Subsydiarnie Wspólne Ramy Strategiczne miały ułatwiać sektorową i terytorialną koordynację interwencji Unii z innymi właściwymi politykami publicznymi.

Podstawowy dokument, jakim był w poprzedniej perspektywie finansowej NSR, w wypadku Polski został zastąpiony umową konwergencji²⁷. Jest to podstawowy dokument, na którego bazie została określona wielkość środków finansowych oraz zasady zarządzania nimi. Oprócz tego przyjęto inne dokumenty, takie jak: Strategia Rozwoju Kraju 2020, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020, Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030. Szczególny nacisk położono na zasadę partnerstwa. Przyjęto, że wszelkie organy regionalne, lokalne czy podmioty pozarządowe powinny być szeroko włączone w proces programowania środków europejskich²⁸. Istotnym elementem jest wzmocnienie zasady warunkowości *ex-ante* i *ex-post*²⁹. Chodzi o wprowadzenie pewnej motywacji dla krajów członkowskich w celu skuteczniejszego wydatkowania środków unijnych³⁰. Strategia Rozwoju Kraju 2020 to główna strategia rozwojowa w średnim horyzoncie czasowym. Wskazuje ona na strategiczne zadania państwa, których podjęcie w przyszłych kilku latach jest niezbędne, aby zrealizować założone cele rozwojowe. Zasadniczym celem Strategii Rozwoju Kraju 2020 jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności³¹. Strategia bazuje na trzech fundamentalnych obszarach strategicznych, do których należą:

- sprawne i efektywne państwo,
- konkurencyjna gospodarka,
- spójność społeczna i terytorialna³².

²⁶ A. Słojewska, *Bruksela daje i odbiera pieniądze na transport*, „Rzeczpospolita” z 19.10.2011, s. B1.

²⁷ Z kolei do państw należących do strefy euro przyjęto umowę partnerstwa.

²⁸ S. Dłuski, *op. cit.*, s. 78.

²⁹ W tym wypadku będzie możliwość przyznania dodatkowych środków w ramach tzw. rezerwy wykonania. A. Roznoch, *op. cit.*, s. 190.

³⁰ Oceny tej będzie dokonywać Komisja Europejska, która w razie niezadowolających efektów może wstrzymać płatności.

³¹ *Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, Konkurencyjna gospodarka, Sprawne państwo*, Warszawa 2012, s. 3.

³² *Ibidem*, s. 5–11.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 zasadza się na dziewięciu strategiach zintegrowanych, ponadto wskazuje ona główne cele i zadania, jakie stoją przed polskim państwem, aby mogło ono się dynamicznie rozwijać i zarazem być konkurencyjne dla innych państw członkowskich Unii Europejskiej, a także dla państw pozaunijnych.

Drugim dokumentem o zasadniczym znaczeniu dla programowania polityki spójności w Polsce jest Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020. Jest to dokument określający cele i sposób działania podmiotów publicznych, w szczególności rządu i samorządów województw, który określa cele strategiczne, jakie powinna osiągnąć Polska. W szczególności wyznaczono w nim cele polityki rozwoju regionalnego³³, a także zdefiniowano relacje polityki rozwoju regionalnego w stosunku do innych polityk sektorowych o terytorialnym ukierunkowaniu³⁴. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020 koncentruje się na trzech celach, tj. wsparciu wzrostu konkurencyjności regionów, budowaniu spójności terytorialnej i przeciwdziałaniu marginalizacji obszarów problemowych oraz tworzeniu warunków do realizacji działań rozwojowych³⁵. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020 identyfikuje obecną politykę rozwojową, wskazuje kierunki reformowania przyszłej polityki spójności oraz charakteryzuje ramy finansowe dla tej polityki.

Ostatnim dokumentem o fundamentalnym znaczeniu dla procesów rozwojowych państwa jest Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030. Przedmiotowy dokument odpowiada na dwa zasadnicze pytania: w jaki sposób w przestrzeni kraju zostaną odzwierciedlone zachodzące procesy przeobrażeń społecznych, gospodarczych oraz kulturowych, a także jak kształtować i prowadzić właściwą politykę przestrzenną. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020 skupia się na sześciu celach oraz wskazuje na obszary wymagające interwencji lub zmiany paradygmatu i sposoby owej interwencji. Określa również źródła finansowe owych zmian³⁶.

Znaczącą rolę pełnić będzie konsultowana obecnie ustawa o zasadach realizacji programów operacyjnych w perspektywie finansowej 2014–2020. Określa ona reguły realizacji programów operacyjnych polityki spójności, finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020, podmioty uczestniczące w realizacji tej polityki oraz tryb współpracy między nimi³⁷. Ustawa ma niestety pewne mankamenty, jednym z nich jest oddanie pełnej władzy ministrowi infrastruktury i rozwoju w sprawie podziału środków finansowych. Budzi to dość duże kontrowersje i polemiki w środowisku naukowym, a także wśród polityków³⁸.

³³ W tym wobec obszarów wiejskich i miejskich.

³⁴ *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie*, „Monitor Polski” nr 36, poz. 423, Warszawa 2010, s. 1376.

³⁵ *Ibidem*, s. 1379.

³⁶ *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*, Warszawa 2011, s. 3–21.

³⁷ http://bip.mir.gov.pl/Prawo/Projekty_ustaw/Documents/projekt_ustawy_18_09_2013.pdf (dostęp: 8.01.2014). W efekcie ustawę przyjęto na 59. posiedzeniu Sejmu w dniu 24.01.2014 roku. Ustawa wprowadziła do polskiego porządku prawnego regulacje UE zapisane w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 1301/2013, przyjętym 17 grudnia 2013 r., które dotyczą zasad wdrażania funduszy europejskich z budżetu UE na lata 2014–2020. Zob. http://www.mir.gov.pl/aktualnosci/polityka_rozwoju/Strony/Sejm_przyjal_nowelizacje_ustawy_o_zasadach_prowadzenia_polityki_rozwoju_24012014.aspx (dostęp: 8.01.2014).

³⁸ T. Żółciak, *Elżbieta Bienkowska bierze wszystk, o jednak wątpliwości ma nawet CBA*, „Gazeta Prawna” z dnia 9 stycznia 2014, s. 4.

Jak już pisano wcześniej, w nowej polityce spójności prawie wszystkie polskie województwa nadal będą spełniać kryteria celu 1. Jedynym regionem, który otrzymał mniej środków, jest województwo mazowieckie, które w nowej perspektywie finansowej zostało potraktowane jako region pośredni³⁹.

Przyjęto również, że każdy region będzie miał swój regionalny program operacyjny, a na szczeblu krajowym działać będzie sześć programów krajowych, do których zaliczyć należy: PO Infrastruktura i Środowisko, PO Inteligentny Rozwój, PO Wiedza, Edukacja, Rozwój, PO Polska Wschodnia, PO Polska Cyfrowa oraz PO Pomoc Techniczna. Polsce niestety nie udało się dobrze wykorzystać okresu prezydencji w celu skierowania debaty nad polityką spójności na właściwe tory⁴⁰. Chodziło o to, aby odrzucić wszelkie próby unarodowienia polityki spójności, podobnie jak wspólnej polityki rolnej, a także dążyć do bardziej sprawiedliwego podziału środków⁴¹.

Faktem jest, że było to zadanie bardzo trudne, negocjacje w sprawie przyszłej polityki spójności skoncentrowane bowiem były na rosnącej presji kryzysu finansowego i gospodarczego. W związku z tym debata dotycząca przyszłości polityki spójności wzbudzała wiele kontrowersji i niepokoju, nie tylko w Polsce, ale wśród całego społeczeństwa Unii Europejskiej.

Ostatnie miesiące 2013 roku były bardzo gorące, jeśli chodzi o prace parlamentarne nad nową perspektywą finansową. Wobec sprzecznych interesów niektórych krajów członkowskich do końca nie było wiadomo, czy na czas zostaną przyjęte regulacje w zakresie polityki spójności. W konsekwencji w listopadzie 2013 roku osiągnięto porozumienie. Wprowadzone zmiany to przede wszystkim nowe nazewnictwo środków strukturalnych. W perspektywie finansowej obejmującej lata 2014–2020 środki unijne będą nazywane funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi. Należec do nich będą: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności, Europejski Fundusz Rolny na rzecz rozwoju obszarów wiejskich oraz Europejski Fundusz Morski i Rybacki. Łącznie dla całej Unii Europejskiej przeznaczono środki w wysokości 325 mld euro, z czego do Polski ma trafić 72,9 mld euro⁴². Fundusze strukturalne oraz inwestycyjne będą koncentrować się na jedenastu tematach, do których należą:

— Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego. W nowym okresie programowania przyjęto, że europejską gospodarkę mogą skutecznie wzmocnić badania naukowe oraz wszelkiego rodzaju innowacje.

— Unia Europejska pragnie także zwiększyć dostępność i stopień wykorzystania nowoczesnych technologii w szczególności opierających się na wykorzystaniu idei społeczeństwa informacyjnego oraz komunikacji.

— Ponadto fundusze będą zaangażowane w współfinansowanie projektów wzmacniających konkurencyjnych przedsiębiorstw.

³⁹ A. Słojewska, *Nasz sprzeciw wobec sankcji*, „Rzeczpospolita” z dnia 7.10.2011, s. B4.

⁴⁰ A. Roznoch, *op. cit.*, s. 169.

⁴¹ *Ibidem*, s. 170.

⁴² Okazuje się, że w wyniku przeliczenia cen stałych na bieżące wynegocjowana w lutym podczas sesji Rady Europejskiej kwota 72,9 mld euro z polityki spójności dla Polski wzrosła o ok. 13 proc. i wynosi 82,3 mld euro. Zob. https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/2014_2020/Strony/82_5_mld_euro_dla_Polski_z_nowego_budzetu_UE_291113.aspx (dostęp: 2.01.2014).

- Równie ważne staną się inwestycje w gospodarkę niskoemisyjną.
 - Wsparcie uzyskają projekty promujące dostosowania do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku.
 - Ważnym aspektem, w którego ramach będą uruchamiane środki unijne, będzie zachowanie i ochrona środowiska naturalnego.
 - Równie istotne staną się działania inwestycyjne w zakresie zrównoważonego transportu i usuwania niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej.
 - Znaczące miejsce w źródłach finansowania znajdzie promowanie trwałej i wysokiej jakości zatrudnienia⁴³.
 - Wsparcie zostanie skierowane również na inwestycje promujące włączenie społeczne, walkę z ubóstwem i dyskryminacją.
 - Realizowane będą projekty skoncentrowane na kształceniu, szkoleniach, szkoleniach zawodowych oraz realizacji idei kształcenia się przez całe życie.
- Ostatnim segmentem wsparcia środków europejskich będą inwestycje, które mają na celu wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych oraz wsparcie sprawności instytucjonalnej administracji publicznej⁴⁴.

W grudniu 2013 roku ustalono, że Polska otrzyma 82,5 mld euro. Środki te będą mogła przeznaczyć na inwestycje zwiększające innowacyjność, konkurencyjność gospodarki, poprawę spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej. Dodatkowo państwo będzie miało do dyspozycji środki z programów zarządzanych przez Komisję Europejską, w wysokości 4,1 mld euro z programu Łącząc Europę, którego celem jest wsparcie projektów infrastrukturalnych w zakresie transportu, energetyki i technologii informatycznych, oraz około 475 mln euro z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym na projekty, które zapewnią potrzebującym odzież i żywność⁴⁵.

Jak już wspomiano, w konsekwencji w Polsce realizowanych będzie sześć programów operacyjnych zarządzanych na szczeblu krajowych⁴⁶ oraz szesnaście programów regionalnych zarządzanych przez władze samorządowe⁴⁷. Nowy podział środków wynikający z przeliczenia środków przedstawia się następująco:

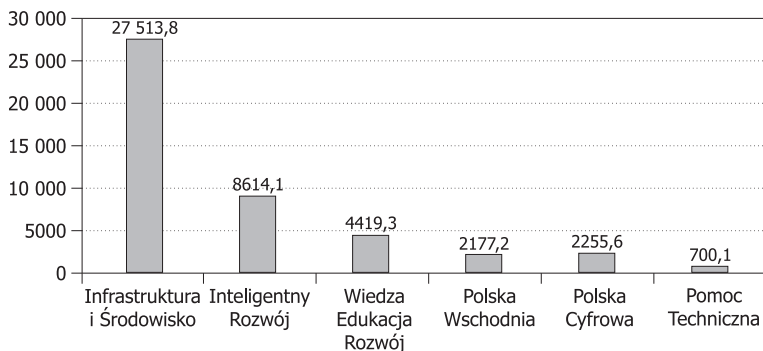
⁴³ Nacisk zostanie położony również na promowanie mobilności pracowników z poszczególnych krajów członkowskich.

⁴⁴ J. Olbrycht, *Co nowego w polityce spójności*, „Biuletyn Informacyjny”, grudzień 2013, nr 34, s. 1. Zob. <http://www.janolbrycht.pl/wp-content/uploads/2013/12/Europa-jest-prosta.-Biuletyn-informacyjny-nr-34-grudzień-2013.pdf> (dostęp: 3.01.2014).

⁴⁵ *Rapport d'Information N 226 sur l'avenir de la politique de cohesion apres 2013, fait a l'initiative de la Commission des affaires europeennes du SENAT. Session Ordinaire de 2010–2011*, Presidence du Senat, Paris, le 26 janvier 2012.

⁴⁶ W tym jeden ponadregionalny dla województw Polski Wschodniej.

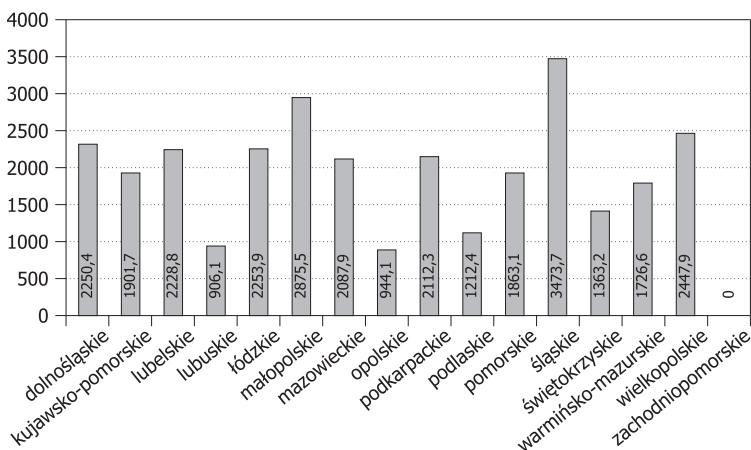
⁴⁷ Chodzi o samorząd województwa, który będzie Instytucją Zarządzającą dla nich. Regionalne programy operacyjne będą dwufunduszowe, a mianowicie finansowane za pośrednictwem Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego.

Wykres 1. Podział alokacji na krajowe programy operacyjne (dane w mln euro)

Źródło: opracowanie własne.

Jak można zauważyć, na PO Infrastruktura i Środowisko alokowano 27 513,8 mln euro, z kolei na PO Inteligentny Rozwój 8 614,1 mln euro. Następcą PO Kapitału Ludzkiego — a więc PO Wiedza, Edukacja, Rozwój — będzie dysponował kwotą 4 419,3 mln euro. PO Polska Wschodnia to wsparcie 2 177,1 mln euro. Polska Cyfrowa będzie miała budżet 2 255,6 mln euro. Z kolei na PO Pomoc Techniczna alokacja wynosi 700, 1 mln euro. W odniesieniu do poprzedniej perspektywy finansowej obejmującej lata 2007–2013 najwięcej środków alokowano na POIS, na dalszych miejscach znalazły się kolejno: PO Inteligentny Rozwój, PO Wiedza, Edukacja, Rozwój oraz PO Polska Cyfrowa, a także PO Polska Wschodnia. Najmniejsze środki przeznaczono na PO Pomoc Techniczna.

Wykres 2. Podział alokacji na regionalne programy operacyjne (dane w mln euro) według województw

Źródło: opracowanie własne.

Jeśli chodzi o podział środków na poszczególne województwa, to największe wsparcie otrzyma województwo śląskie — 3 473,7 mln euro, następnie małopolskie — 2 875,5 mln euro oraz wielkopolskie — 2 447,9 mln euro. Najskromniejszymi budżetami będą musia-

ły się zadowolić województwa: lubuskie — 906,1 mln euro, opolskie — 944,1 mln euro oraz podlaskie — 1212,3 mln euro. Wszystkie regiony oprócz mazowieckiego zaliczono do mniej rozwiniętych, co oznacza, że koncentracja środków finansowych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego wyniesie 60%, z kolei w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego — 50%. Dofinansowanie projektów inwestycyjnych może sięgać 85% wartości projektu.

Z kolei w Mazowieckiem, które stało się regionem bardziej rozwiniętym, wypracowano wyjątek polegający na tym, iż koncentracja środków z europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego będzie wynosić 60%, a z Europejskiego Funduszu Społecznego 80%. Dofinansowanie projektów inwestycyjnych będzie mogło sięgać 80% wartości projektu.

Wydaje się, że taka formuła dofinansowania powinna zadowolić poszczególne regiony, w tym województwo mazowieckie, które nie spełnia kryterium celu pierwszego polityki regionalnej. W opisywanym okresie programowania, obejmującym lata 2014–2020, prowadzono dość długie rozmowy na temat kształtu polityki regionalnej w przyszłości. Przewidziano trzy typy regionów, tj. regiony bardziej rozwinięte (PKB *per capita* na poziomie wyższym niż 90% PKB), regiony mniej rozwinięte (PKB *per capita* na poziomie mniejszym niż 75% PKB) oraz regiony przejściowe (PKB *per capita* na poziomie między 75 do 90% PKB).

Przewidziano także mechanizm Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, którego celem jest wzmocnienie roli i znaczenia obszarów silnie zurbanizowanych w systemie wielopoziomowego zarządzania. W Polsce za obszary takie będą uznane miasta wojewódzkie, średniej wielkości aglomeracje czy obszary wymagające rewitalizacji bądź obszary wiejskie o najniższym dostępie do dóbr i usług. Przewidziano również wprowadzenie mechanizmu oddolnego rozwoju kierowanego przez społeczność lokalną⁴⁸. Mechanizm ten powinien przyczynić się do wzrostu i znaczenia podmiotów nienależących do administracji publicznej, co jest szczególnie istotne w kontekście zasady partnerstwa⁴⁹.

Jeśli chodzi o Wspólną Politykę Rolną na lata 2014–2020, pod koniec 2013 roku również przyjęto pakiet rozporządzeń konstytuujących WPR⁵⁰. Założono, że zasadniczym

⁴⁸ Szczególna rola przypadnie lokalnym grupom działania.

⁴⁹ S. Dłuski, *op. cit.*, s. 83; zob. też A. Roznoch, *op. cit.*, s. 171–173.

⁵⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005, Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008, Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009, Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007, Rozporządzenie (UE) nr 1310/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające niektóre przepisy przejściowe w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Roz-

źródłem wsparcia będą środki dostępne z II filaru Wspólnej Polityki Rolnej. Ponadto będą one uzupełniane środkami z polityki spójności. Zakłada się, że każdy program krajowy czy regionalny ma posiadać i wskazywać sposób inwestowania na obszarach wiejskich.

Pieniądze będą wydatkowane na działania wspierające działalność pozarolniczą, przedsiębiorczość oraz wszystkie te cele, które przyczynią się do upowszechnienia technologii cyfrowych na terenach wiejskich. Na wsparcie mogą liczyć również inwestycje związane z produkcją i dystrybucją energii oraz zwiększeniem efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej⁵¹. Przyjęcie i publikacja wymienionych aktów prawnych finalizowała prace dotyczące przygotowania przepisów wykonawczych na poziomie zarówno unijnym, jak i krajowym, które były konieczne do wdrożenia Wspólnej Polityki Rolnej. Poszczególne państwa członkowskie muszą od tego momentu określić swoje potrzeby i instrumenty do wdrażania WPR na lata 2014–2020. Negocjacje w sprawie Wspólnej Polityki Rolnej były dość burzliwe. Ostatecznie udało się jednak uzyskać kwotę 32 mld euro dla Polski na WPR⁵². Nominalnie jest to około 12% więcej środków, niż Polska otrzymała w latach 2007–2013. Koniec negocjacji zapoczątkował wprowadzenie wielu zmian prawnych, instytucjonalnych i organizacyjnych, których celem jest wdrażanie nowych rozwiązań⁵³. Przewidziane środki w ramach Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2014–2020 na płatności bezpośrednie oraz rozwój obszarów wiejskich przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Środki dla Polski z budżetu UE w ramach płatności bezpośrednich i rozwoju obszarów wiejskich w latach 2014–2020 (mln euro, ceny bieżące)

Rodzaj wsparcia	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Łącznie 2014–2020
Płatności bezpośrednie	2970	2987	3005	3022	3042	3062	3062	21148
Rozwój obszarów wiejskich	1570	1567	1565	1563	1561	1559	1556	10941
Łącznie płatności PROW	4541	4557	4573	4589	4607	4625	4623	32081

Źródło: http://www.wodr.poznan.pl/index.php?option=com_k2&view=item&id=3361:wsp%C3%B3lna-polityka-rolna-wpr-na-lata-2014-%E2%80%93-2020&Itemid=867&tmpl=component&print=1 (dostęp: 07.01.2014). Szerzej: <http://www.zielonyszandar.com.pl/2013/08/wpr-na-lata-2014-2020-korzystna-dla-polski/> (dostęp: 04.01.2014).

W nowej perspektywie finansowej na wsparcie może liczyć również Wspólna Polityka Rybacka. W tym celu powołano do życia Europejski Fundusz Morski i Rybacki, który

woju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1305/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie środków i ich rozdziału w odniesieniu do roku 2014, a także zmieniające rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 oraz rozporządzenia (UE) nr 1307/2013, (UE) nr 1306/2013 i (UE) nr 1308/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie ich stosowania w roku 2014.

⁵¹ http://www.mir.gov.pl/aktualnosci/Fundusze_Europejskie_2014_2020/Strony/FE2014_2020finansowanieinwestycjinaobszarachwiejskich.aspx (dostęp: 04.01.2014).

⁵² WPR w nowej perspektywie finansowej. *Kulisy finału negocjacji*, „Biuletyn Informacyjny MRIRW”, Warszawa 10/2013, s. 4.

⁵³ W szczególności rozpoczęto prace nad nowym Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich. Zob. szerzej: „Biuletyn Informacyjny MRIRW”, Warszawa 11–12/2013; *Projekt PROW na lata 2014–2020*, „Biuletyn Informacyjny MRIRW”, Warszawa 9/2013, s. 3–8.

poprzez Program Operacyjny Rybactwo i Morze będzie podejmował odpowiednie działania interwencyjne. Program operacyjny istotny nacisk kładzie na długoterminowe cele strategiczne reformy Wspólnej Polityki Rybackiej. Cele wpisują się w strategię Europa 2020, a należą do nich:

- promowanie zrównoważonego i zasobooszczędnego rybołówstwa i akwakultury,
- wspieranie innowacyjnego oraz konkurencyjnego rybołówstwa i akwakultury,
- wspieranie procesu wdrażania Wspólnej Polityki Rybackiej,
- zwiększenie zatrudnienia i spójności terytorialnej,
- prowadzenie Zintegrowanej Polityki Morskiej.

Program Operacyjny Rybactwo i Morze składa się z sześciu priorytetów, w których ramach przewidziano stosowne działania służące wdrażaniu odpowiednich projektów unijnych⁵⁴. Do końca kwietnia 2014 roku mają być przyjęte wszystkie programy operacyjne, w tym Rybactwo i Morze; obecnie są one poddane szerokim procesom konsultacji i póki co mogą ulec pewnym nieznacznym zmianom.

Podsumowanie

W związku z kryzysem gospodarczym, jaki pojawił się w Europie i dotknął Unię Europejską, w polityce spójności zaczęły zachodzić różnorakie zmiany. Przede wszystkim dość długo dyskutowano nad wielkością środków finansowych, jakie kraje członkowskie mogą i są w stanie na nią przeznaczyć. Odbiło się to echem także w Polsce. Propozycje zmian w polityce spójności przedstawiono w Krajowej Strategii Rozwoju Regionów 2010–2020: Regiony, Miasta i Obszary Wiejskie.

W dokumencie tym starano się na nowo przedstawić przyszły kształt polityki spójności, jaki powinien zacząć funkcjonować w Polsce. Polityka spójności w założeniu ma działać jak polityka rozwoju, która będzie realizować najważniejsze cele przestrzennego przekształcania kraju. Ponadto postuluje się, aby efektywne prowadzenie polityki regionalnej skupiało się na wykorzystaniu endogenicznych warunków tworzonych przez poszczególne regiony. Przyjęto też, że nowa polityka powinna bardziej skupiać się na podnoszeniu konkurencyjności regionów, wprowadzeniu zintegrowanego zarządzania na poziomie kraju oraz regionów, wprowadzeniu dość szerokiego kontekstu wielopoziomowego zarządzania na poziomie regionalnym, który uwzględni większą rolę samorządu województwa, a także uskuteczni sprawność systemu finansowania polityk publicznych.

Nowy paradygmat polityki spójności skupia się na nowym paradygmacie geografii ekonomicznej, w której liczy się współpraca pomiędzy wszystkimi podmiotami działającymi w ramach prowadzenia polityki rozwoju. Ponadto uwaga skupia się na nadaniu nowego znaczenia terytoriom — obszarom metropolitarnych, w których następuje stały

⁵⁴ Program Operacyjny Rybactwo i Morze finansowany z Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego 2014–2020, Departament Rybołówstwa, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa sierpień 2013, s. 2–5.

proces rozwoju. Wymaga to wdrożenia trzech czynników takich, jak technologia — talent — tolerancja⁵⁵.

W efekcie celem nowej polityki spójności i rozwoju regionalnego jest stworzenie w przestrzeni Polski i pasie przygranicznym jednostek doniosłe funkcjonalnych, których obszar działania znacząco odchodzi od granic administracyjnych. Pozwala to na zwiększoną koordynację podejmowanych przedsięwzięć, większą spójność działań oraz strategiczne programowanie w obszarze wielu polityk nakierowanych na daną przestrzeń przy założeniu zaistnienia efektów wymierzonych terytorialnie i widocznych w regionie⁵⁶. Istnieją pewne scenariusze rozwoju polityki spójności. W wariacie zwanym podstawowym można mówić o kontynuacji polityki z lat 2007–2013. Kolejny wariant zakłada dość szeroką indywidualizację opartą na zasobach endogenicznych wspieranych wpływami egzogenicznymi. Trzeci, ostatni wariant to głębokie przemiany w polityce rozwoju regionalnego, a tym samym w polityce spójności.

Wydaje się, że wybór odpowiedniego modelu czy wariantu zależy przede wszystkim od sytuacji społeczno-gospodarczej, uwarunkowań egzo- i endogenicznych. Z badań wynika, że zmiana ta musi nastąpić, realizowana do tej pory polityka bowiem miała charakter wybitnie wyrównawczy i nie przyniosła oczekiwanych skutków. W zasadzie w jej wyniku nastąpiła dywergencja rozwoju regionalnego i polaryzacja regionów⁵⁷.

Wydaje się, że w okresie obejmującym lata 2014–2020 potrzeba polityki opartej na modelu dyfuzyjno-polaryzacyjnym. Priorytetem dla naszych władz zatem staje się indywidualizacja polityki spójności i rozwoju regionalnego w stosunku do specyficznych uwarunkowań kraju oraz w szczególności regionów, polegająca na osiągnięciu zakładanych celów i jednocześnie wzmocnieniu ich pozycji. Zadaniem priorytetowym dla polityki spójności są znaczące zmiany demograficzne, które zachodzą nieuchronnie w całej Europie i dotyczą także Polskę. Z tymi problemami musi zmierzyć się przyszła polityka spójności⁵⁸.

W obecnym stanie trudno jednoznacznie wskazać, w którym kierunku będzie ona realizowana. Co prawda dokumenty przyjęte przez Polskę wskazują, że przyszła polityka na pewno musi być rozwojowa, konkurencyjna i realizująca założone cele. Mimo wszystko sądzę, że politycy — zarówno ci o proweniencji krajowej, jak i zasiadający w Parlamencie Europejskim — nie mają jeszcze koncepcji rozwoju regionów w państwach członkowskich. Faktem jest, że odrębność systemów administracyjnych działających w poszczególnych państwach powoduje, iż trudno wybrać jeden model neutralny dla wszystkich.

Trzeba jednak pamiętać, że obecna perspektywa finansowa jest ostatnią tak obficie zasilaną przez fundusze unijne, w związku z tym Polska musi dokonać pewnych zmian i wdrożyć przynajmniej u siebie optymalny model rozwojowy.

⁵⁵ D. Rynio, *Kształtowanie nowej polityki regionalnej w Polsce w warunkach globalizacji i integracji*, Wrocław 2013, s. 272–273.

⁵⁶ *Ibidem*, s. 274.

⁵⁷ *Ibidem*, s. 276.

⁵⁸ *Prioritizing Actions for Demographic Transitions and Ageing in selected regions of Poland*, Warszawa 2014, s. 6–70.

Bibliografia

- Bielecki T., *Unia ma projekt budżetu*, „Gazeta Wyborcza” z 30.06.2011.
- Borowiec J., Wilk K., *Integracja europejska*, Wrocław 2005.
- Dłuski S., *Zmiany w systemie realizacji polityki spójności w perspektywie finansowej 2014–2020*, „Przegląd Europejski” 2013, nr 2.
- Jaka polityka spójności po roku 2013?*, red. Klamut M., Szostak E., Wrocław 2010.
- Keating M., *Is there Regional level of Government in Europe?*, [w:] P. Le Gales, Ch. Lequense, *Regions in Europe*, London-New York 1998.
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*, Warszawa 2011
- Ładysz J., *Polityka strukturalna Polski w warunkach integracji europejskiej*, Wrocław 2007.
- Niepewne pieniądze dla Polski z Unii Europejskiej*, „Dziennik Gazeta Prawna” z 13.09.2011.
- Olbrycht J., *Co nowego w polityce spójności*, „Biuletyn Informacyjny”, grudzień 2013, nr 34.
- Osiecki A., *Zmiany zapowiedziane przez Brukselę*, „Rzeczpospolita” z 27.10.2011.
- Pawlicki J., *Budżet w cieniu kryzysu*, „Gazeta Wyborcza” z 12.09.2011.
- Pawlicki J., *Jaki będzie nowy budżet Unii?*, „Gazeta Wyborcza” z 02.07.2011.
- Pietrzyk I., *Sterowanie rozwojem regionalnym we Francji*, Warszawa 1992.
- Piotrowski M., Skwirowski P., *Najtrudniejsza batalia o budżet*, „Gazeta Wyborcza” z 21.04.2011.
- Prawo Unii Europejskiej z wprowadzeniem. Traktat z Lizbony*, Warszawa 2010.
- Prioritizing Actions for Demographic Transitions and Ageing in selected regions of Poland*, Warszawa 2014.
- Program Operacyjny Rybactwo i Morze finansowany z Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego 2014–2020*, Departament Rybołówstwa, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa sierpień 2013.
- Projekt PROW na lata 2014–2020*, „Biuletyn Informacyjny MRIRW”, Warszawa 9/2013.
- Rapport d'Information N 226 sur l'avenir de la politique de cohesion apres 2013, fait a l'initiative de la Commission des affaires europeennes du SENAT. Session Ordinaire de 2010–2011*, Presidence du Senat, Paris, le 26 janvier 2012.
- Roznoch A., *Podstawowe problemy polityki spójności w Unii Europejskiej po roku 2013*, [w:] red. E. Pancer-Cybulska, E. Szostak, *Dziś i jutro polityki spójności w Unii Europejskiej*, Wrocław 2012.
- Rozporządzenie (UE) nr 1310/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające niektóre przepisy przejściowe w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005,
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych.
- Rynio D., *Kształtowanie nowej polityki regionalnej w Polsce w warunkach globalizacji i integracji*, Wrocław 2013.
- Ryszkiewicz A., *Od konwergencji do spójności i efektywności. Podstawy teoretyczne polityki spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej Unii Europejskiej*, Warszawa 2013.
- Samecki P., *Dokument kierunkowy dotyczący przyszłej polityki spójności*, grudzień 2009.
- Stojewska A., *Bruksela daje i odbiera pieniądze na transport*, „Rzeczpospolita” z 19.10.2011.

Słojewska A., *Nasz sprzeciw wobec sankcji*, „Rzeczpospolita” z 7.10.2011.

Stacharska-Targosz J., Szostak J., *Finansowanie rozwoju regionalnego*, Poznań 2007.

Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, Konkurencyjna gospodarka, Sprawne państwo, Warszawa 2012.

Wniosek w sprawie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, objętych zakresem Wspólnych ram strategicznych oraz ustanawiającego wspólne przepisy i uchylającego Rozporządzenie nr 1083/2006.

WPR w nowej perspektywie finansowej. Kulisy finału negocjacji, „Biuletyn Informacyjny MRIRW”, Warszawa 10/2013.

Żółciak T., *Elżbieta Bieńkowska bierze wszystko jednak wątpliwości ma nawet CBA*, „Gazeta Prawna” z 9 stycznia 2014.

Źródła internetowe

http://bip.mir.gov.pl/Prawo/Projekty_ustaw/Documents/projekt_ustawy_18_09_2013.pdf.

http://ec.europa.eu/europe2020/index_pl.htm.

<http://www.janolbrycht.pl/wp-content/uploads/2013/12/Europa-jest-prosta.-Biuletyn-informacyjny-nr-34-grudzień-2013.pdf>.

http://www.mir.gov.pl/aktualnosci/Fundusze_Europejskie_2014_2020/Strony/FE2014_2020finansowanie-inwestycjinaobszarachwiejskich.aspx.

http://www.mrr.gov.pl/aktualnosci/rozwoj_regionalny/Strony/propozycjekomisjieuuropejskiejwsprawiewieloletnichramfinansowych17092011.aspx.

https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/2014_2020/Strony/82_5_mld_euro_dla_Polski_z_nowego_budzetu_UE_291113.aspx.

http://wyborcza.pl/1,91446,10361170,UE__376_mld_euro_na_realizacje_polityki_spojnosci.html.

Changes of the determinants of the politics of cohesion of the European Union in 2014–2020 with particular reference to Poland

Keywords: politics of cohesion, Structural Funds, budget of the European Union, equation of regional imbalances

Summary

The article presents the problems of the politics of cohesion of the European Union in 2014–2020. The special attention was given to the determinants of this politics for Poland. The author tried to present the state of preparations to the new period 2014–2020 of the programming and related to this problems.